

Modra knjiga Slovenija kot informacijska družba na okrogli mizi v Mariboru

Bangemannovo poročilo Evropa in globalna informacijska družba v Sloveniji že od leta 1994 povzroča slabo vest, da bi se bilo treba dogovoriti na nacionalni ravni nekaj, kar bi pospešilo uvajanje informacijske tehnologije v razvoj mlada države. Zgodilo se je tudi nekaj srečanj na temo informacijske družbe, ob katerih smo razkazali lepote Slovenije, kaj kmalu pa so Bangemannovi ljudje izgubili veselje, saj so od nas pričakovali malo več praktičnega učinka. Morali so opaziti, da državna politika na informacijskem področju ni usklajena, saj je en del vlade, ki je recimo razumel izzive časa, javno obupal nad drugim delom vlade, ki so mu razvojni trendi španska vas. Ločnica med obema deloma ni bila strankarske narave, ampak je potrjevala bolj ali manj naravno delitev ljudi po njihovih zmožnostih. Prav to pa daje smisel civilno-družbeni akciji prebujanja bazičnega interesa za razvojni pojav, ki se je zanesljivo dotaknil že vsakega od nas in prav je, da nas zaskrbi, kaj si o njem sploh misli država. V razvitejših delih sveta so o razvojnih možnostih začeli razmišljati že dolgo tega.

Resnici na ljubo se je treba spomniti, da je v začetkih osemdesetih tudi slovenska (in takratna jugoslovanska) oblast sklepala »španovijo« s takrat proslulo in danes že pozabljeno Delto. Zadeve so se odvijale domala na ravni vojaške tajnosti in informacij so bili deležni le posvečeni, ki o tem še vedno bolj ali manj molčijo. Glede na rezultat očitno niso zastavili prave strategije. Bolj prav so imeli »amaterji«, ki so vse mogoče načine in pod grožnjo državnih obtožb navrtali dogovorjeni monopol in pripeljali v Slovenijo osebne računalnike.

Ko je začela Evropa sredi prejšnjega desetletja delati prve primerjave svojega informacijskega sektorja z bistveno razvitejšim ameriškim, se Slovenija sploh ni slabo odrezala. Takrat je vse očarala količina računalniške opreme, danes pa se meri njena dejanska uporaba. Od časa do časa nas zato neprijetno presenetijo drugi, ki prehitujejo Slovenijo po levi in po desni, kar si privoščijo neke skromne baltiške in podobne države. Nakupovanje opreme ni predpostavljalo kakšnega celovitega usklajenega načrta ali strategije, vpeljava aktivnih informacijskih sistemov pa zahteva prav to. Ne pri denarju, pri strategiji smo zaostali in to je postal omejitveni moment razvoja Slovenije kot informacijske družbe. Nosilci informatizacije pri nas so že v preteklosti pridno lobirali (morda so prav oni sploh iznašli to novo disciplino v Sloveniji) in iz državnega proračuna izpuli znatne vsote za nakup silnih količin opreme vključno s slavnimi super-računalniki. Ampak prav pri kopičenju naprav se je najpogosteje lobiranje tudi končalo in še danes se zasluge merijo predvsem po obsegu priborjenega državnega denarja, ne pa po izkazani koristnosti vložkov.

Računalniška industrija je že zdavnaj prenesla težišče interesa s strojne na programsko opremo, zato na splošno presenečenje niti trgovci niso več »usekani« na prodajo računalnikov. Slovenski trg pa tega ne dohaja, kar je problematično spričevalo naše dejanske informacijske razvitosti. Naši informatiki so to zaznali in se strnili okoli naslednje diagnoze: »Za prehod v informacijsko družbo so sredstva informacijske tehnologije potreben pogoj, ki pa ni zadosten. Obstajati mora vizija, hotenje, da jo uresničimo, in najširši družbeni konsenz, da smo pripravljeni delovati v to smer, kar vključuje tudi pristanek na opuščanje obstoječih paradigem življenja ter iskanje in uporabo novih.« Slovensko društvo INFORMATIKA je napisalo Modro knjigo *Slovenija kot informacijska družba*, da bi vzpodbudilo potrebne premike v okolju, kar vključuje državne ukrepe na področju zakonodaje, izobraževanja, vzpodbujanja inovacij,

standardizacije in seveda tudi telekomunikacijske infrastrukture. Ne gre torej več za to, da bi državo spet »navrtali« za neke dodatne milijarde, ampak da bi se začela obnašati kot »inteligentni otok«. Ob tem ni mogoče mimo dejstva, da so bile prav v zadnjem času na državni ravni sprejete določene ureditve (upravni postopek, elektronsko poslovanje, elektronski podpis), ki so pomembne za informacijsko družbo. Bojazen pa obstaja, da gre bolj za pristanek na evropsko harmonizacijo kot pa za resnično konceptualno inovacijo v državni upravi.

Po predstavitvi Modre knjige na Dnevh slovenske informatike v Portorožu je bil Maribor prva lokacija javne obravnave tega projekta. Soavtorji (Niko Schlamberger, Tomaž Banovec in József Györkös) so ga predstavili na *Dan Evrope* v IZUM-u pred kar spoštovanja vrednim številom udeležencev, ki so prišli iz precej raznolikih informatiki zvezanih okolij, manjkala pa nista niti župan mesta in direktorica območne gospodarske zbornice. Maribor, ki se je v preteklosti identificiral z industrijskimi kolosi, je začel precej na tanko prisluškovati novim strunam in vedno bolj se razkriva, da je informacijska dejavnost ena naših perspektiv. Ko pogledamo, kaj so premogla okolja, ki so se razcvetela v uspešno informacijsko družbo, tudi Maribor ni brez možnosti:

- treba je imeti čim višje izobrazbeno povprečje, ki ga univerzitetno mesto seveda ima;
- neobhodna je lastna raziskovalna in inovacijska podlaga, ki je zagotovljena v kvalitetni univerzitetni tehniški informatiki, poslovni informatiki ter cenjeni matematiki;
- nepogrešljiva je širša kulturna interakcija, ki je v Mariboru podana s široko kulturno ponudbo in odprtostjo do bližnjih kulturnih metropol;
- obstajati morajo podjetniki in strokovnjaki s specifičnimi informacijskimi znanji, ki jih v Mariboru ne manjka;
- zagotovljena mora biti informacijska infrastruktura, za katero sta v Mariboru sistematično poskrbela predvsem univerza in IZUM.

Iskra-Tel in Hermes-Softlab sta že zaznala obstoj kritične mase potencialov informacijske industrije v Mariboru in sta prisotna z resnimi razvojnimi načrti. O tem se sicer veliko ne govori, kar spominja na to, ko tudi svetovni velikani ne razglašajo, da imajo pomembne potencialne v indijskem Bangaloru ali na Filipinih. IZUM pa je v resnih skrbah za svojo stotnijo prodornih informacijskih strokovnjakov, ki lahko sedaj že dnevno prebirajo pred leti še tako redke zaposlitvene ponudbe. Tudi mariborski

informacijski podjetniki so na razpotju – ali naj zgrabijo ali pa bodo zgrabljeni. V raziskavi informacijske industrije RIS99 jih je kar nekaj priplavalo na površje, a tokovi so se zvrtnili in treba bo krepko zamahovati, da bi se obdržali na površju.

Seveda v informacijski sektor spadajo tudi mediji, demarnišvo, projektiva, svetovanje, oblikovanje in druge mehke dejavnosti, ki jim tradicionalni Maribor ni bil naklonjen, za bodočnost pa mu prav one prinašajo realno upanje. Zasluži si jih le mesto, ki je naklonjeno spremembam, ki je strpno do drugačnosti in ki je odprto v svet. Brez tega nova »industrija« ne more shajati.

Modra knjiga dramatično opozarja na neustreznost cenovne politike na področju komunikacij. Ne gre za to, da bi bil odločilen le internet, ceste pa brez pomena. Vendar če bo država v nedogled iskala zaslužke pri impulzih, denar pa na-

lagala v ceste, se stvar na koncu ne bo prav izšla. Naj se sliši še tako čudno, tudi v Evropsko zvezo bomo sprejeti šele takrat, ko bomo dejansko že tam – v evropskih informacijskih mrežah in z usklajenimi digitalnimi tehnologijami.

Za konec naj še enkrat ponovimo: Modra knjiga ne stavi na državno avtoriteto, ker na njo smo že predolgo čakali. Pač pa razkriva mnoge druge pozitivne silnice v gospodarstvu in civilni družbi, ki so na tem, da se povežejo in prej ali slej potegnejo za seboj tudi počasno državno mašinerijo. Ker ima Maribor prav glede tega premnoge izkušnje, je bil očitno pravišnji za prvo kritično obravnavo slovenske informacijske pespektive. In morda je pravišnji tudi za konkretne razvojne korake v to smer?

Franci Pivec

Dnevi slovenske informatike 2000

1. Posvetovanje z mednarodno udeležbo Dnevi slovenske informatike 2000 v času od 19. do 22. aprila 2000 v Kongresnem centru Grand hotela Emona, Portorož, je organiziralo Slovensko društvo INFORMATIKA ob sodelovanju Gospodarske zbornice Slovenije - Združenja za računalništvo in informatiko. Udeležili so se ga 404 udeleženci, od tega 6 vabljenih predavateljev iz ZDA, Hrvaške, Izraela in Slovenije; 94 avtorji referatov, 37 predstavnikov pokroviteljev in razstavljalcev, in 66 študentov.
2. Vsebinski sklopi posvetovanja so bili: predkonferenca, mednarodna minikonferenca, plenarni del, sekcije, okrogle mize, poslovni in družabni del. Glede na število objavljenih vabljenih in prijavljenih referatov (95) se je vodilna misel konference Informatizacija in uspešnost poslovanja izkazala za primerno izbrano. Ob posvetovanju je bila izdana posebna številka Uporabne informatike, vsi sprejeti referati pa so bili objavljeni v Zborniku DSI 2000 (v dveh knjigah na skupaj 729 straneh). Posvetovanje je finančno podprlo Ministrstvo za znanost in tehnologijo, ki ga je uvrstilo med strokovna srečanja najvišje prioritete, tehnično pa je pri izvedbi sodeloval Center vlade za informatiko.
3. Mednarodna minikonferenca ni bila obiskana, kakor smo pričakovali. Povabljeni so bili predstavniki mednarodnih organizacij, katerih član je Slovensko društvo INFORMATIKA (SDI): CEPIS, IFIP in ECDL Foundation, razen teh pa še predstavniki društev za informatiko sosednjih držav (Italija, Hrvaška, Avstrija, Madžarska). Večina jih je svojo odsotnost opravičila, daljši razgovor pa je bil z generalnim sekretarjem IFIP Plamenom Nedkovim. Nad izvedbo in vsebino konference je bil presenečen in obljubil pomoč za izvedbo mednarodnega dela DSI 2001.
4. Predkonferenca Stroški, cena in vrednost programskih produktov je bila dobro obiskana. Ocenjujemo, da je to zaradi tega, ker je bila zanjo izbrana strokovna vsebina in ker je bila zanjo v Organizacijskem odboru posebej zadolžena K. Skukan.
5. Otvoritveni plenarni del je imel vsebino kakor prejšnja leta: otvoritev in nagovore predstavnikov prirediteljev in nagovor generalnega sekretarja IFIP. Častni govornik z vabljenim referatom je bil dr. Peter Tancig, predsednik Združenja raziskovalcev Slovenije in prvi slovenski minister za znanost in tehnologijo, sledili pa so referati vabljenih govornikov. Priznanje SDI je bilo podeljeno ddr. Viljemu Rupniku.
6. Sekcije so bile vsebinsko določene take, kakršne so bile prejšnja leta, vendar s potrebnimi posodobitvami nazivov in vsebin glede na razvoj informatike in informacijskih tehnologij. Nova je bila sekcija Izobraževanje in usposabljanje na področju informatike (vodja dr. J. Grad). Število udeležencev sekcij dokazuje ustrezen izbor predavateljev, referatov in vsebin sekcij.
7. Okrogle mize so obravnavale vsebinsko zaokrožena področja in sicer *Informatizacija in uspešnost poslovanja* (vodja dr. A. Kovačič), *Oddajanje del v informatiki* (vodja dr. M. Krisper), *Modra knjiga - informatika v Sloveniji* (vodja N. Schlamberger) in kot vsebinsko dolgoročno pomembno ocenjujemo okroglo mizo *Strokovni jezik* (vodja mag. K. Puc), katere sklep je bil, naj SDI ustanovi komisijo ali sekcijo za strokovni jezik v informatiki, ki naj kritično obravnava strokovno izrazje in vpliva na boljši strokovni jezik.
8. Zaključni plenarni del je vseboval okroglo mizo, vabljena predavanja, predstavitev vsebine deklaracije posvetovanja in navajo posvetovanja Dnevi slovenske informatike 2001 v dneh od 18. do 21. aprila 2001. Okrogla miza je bila namenjena predvsem predstavitvi vsebine Modre knjige, katere zasnova je bila sprejeta in objavljena na DSI 1999, najavi sodelovanja z Združenjem raziskovalcev Slovenije ter sodelovanja pri aktivnostih za uresničevanje njenih usmeritev. Tudi tokrat lahko ocenimo, da so Dnevi slovenske informatike resnično odlični strokovni dogodek, ki omogoča pregled in oceno dosežkov slovenske informatike in primerjavo s stanjem v najrazvitejših državah sveta. Njihov pomen je tudi v tem, da omogočajo prirediteljem povratno informacijo o ustreznosti izbora tem, predavateljev in načina predstavitev. Končno se moramo zahvaliti za uspešnost dogodka vsem, ki so pripomogli, da je nastal v taki izvedbi in vsebini - prirediteljem, predavateljem in ne nazadnje generalnemu pokrovitelju Telekomu Slovenije ter vsem, ki so posvetovanje podprli na kakršenkoli način.